

Erik Christensen:

“Et skridt frem og to tilbage”

En miljøpolitisk historie om Lokal Agenda 21 i Aalborg Kommune 1994-2001

Indholdsfortegnelse

1. “Et skridt frem og to tilbage” side 3
2. Kronologisk oversigt 1992-2001 side 7
3. Aalborg Charteret side 11

copyright forfatteren

Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning
Aalborg Universitet
Fibigerstræde 1
9220 Aalborg Ø

tlf. 96358200

ISSN 1396-3511
2001:4

tryk: UNI.PRINT, Aalborg Universitet

”Et skridt frem og to tilbage”

En miljøpolitisk historie om Lokal Agenda 21 i Aalborg Kommune 1994-2001

Erik Christensen

Et skridt frem:

Aalborg går foran!

I Rio erklæringen fra 1992 forpligtede de lande, der underskrev erklæringen, senest i 1996 ”at have indledt en rådførende proces med deres befolkninger og at have opnået enighed om en Lokal Agenda 21.”

Det tog dog tid før man generelt i Danmark - og i Aalborg - begyndte at tale om lokal Agenda 21.

Men den 27. maj 1994 blev Aalborgs navn sat på det miljøpolitiske landkort i EU. Den Europæiske Konference om Bæredygtige Byer holdt sin første konference i Aalborg og vedtog ved den lejlighed *Charter om europæiske byer for bæredygtighed*, det såkaldte Aalborg-charter.

Dette charter indeholder 3 dele:

1. En såkaldt konsensuserklæring,
2. En ti slutning til en kampagne for bæredygtighed, og
3. En forpligtelse til at udarbejde lokale handlingsplaner for bæredygtighed (lokal Agenda 21).

På europæisk plan har kampagnen været succesfuld, idet over 1000 byer i dag har tilsluttet sig charteret.

Men i dag - 7 år efter underskrivelsen af Aalborg Charteret - har Aalborg by, der har lagt navn til dette flotte charter ingen lokal Agenda 21 plan og ikke efterlevet de flotte intentioner, man skrev under på.

Det er en skandale! Hvordan kan det gå til?

En god start - På vej til at tage det næste skridt

I 1995 og 1996 var der utrolig stor aktivitet, forventninger, håb og planer om at Aalborg ville nå at leve op til målet om at man inden udgangen af 1996 ville have lavet en lokal Agenda 21, der byggede på et samarbejde med borgere og miljøbevægelsen.

En bred Agenda 21 gruppe "fra nedden" var dannet, der blev afholdt fremtids-værksted, en række kommunale embedsmænd viste interesse for projektet.

Hele projektet fik politisk tilslutning fra højeste sted, da man på et byrådsmøde i dec. 1995 besluttede, at der i forbindelse med kommuneplanrevisionen hvert 4. år skulle udarbejdes en lokal Agenda 21-plan.

Da der var givet grønt lys for projektet lavede man i forvaltningen et utrolig flot ringbind: *Agenda 21. Aalborg. Bæredygtig udvikling.*

Det havde ti kapitler:

1. Forord. Principperne bag bæredygtighed.
2. Byrådets mål for kommunens udvikling.
3. Økonomi og bæredygtighed.
4. Social retfærdighed og bæredygtige byer.
5. Bæredygtig arealanvendelse.
6. Bæredygtig mobilitet i byer.
7. Ansvar for jordens klima.
8. Borgere som nøglefaktor.
9. Administrative instrumenter og midler.
10. Bilag.

Man sagde her, at det foreliggende materiale skulle ses som "starten til en Agenda 21 plan" og at "Agenda 21 handler først og fremmest om handling. At få ting til at ske. Det handler ikke om papir."

For hvert kapitel satte man op:

1. **Aalborg-Charteret siger:**
2. **Aalborg handler.**

Man opregnede herefter: **1.** Hvem der var ansvarlig for området, **2.** Hvilke mål der var, **3.** Hvilken beslutning man havde taget, **4.** Hvilke hidtidige resultater, **5.** Hvilke forventede resultater, **6.** Behov.

I foråret 1996 var man tilsyneladende kørt i stilling. Man udsendte en debat-avis: "Debat om miljø og planlægning", hvori man lovede borgerne, at man skulle have en Agenda 21 allerede i slutningen 1996.

Græsrodderne var også klar. De havde allerede i januar 1996 samlet sig og lavet et lokal Agenda 21 samarbejde. Det forholdt sig til det givne debatoplæg, og arrangerede et offentligt debatmøde i august.

To skridt tilbage:

Befolkningens holdning til en

3. **Limfjordsforbindelse kommer i vejen - og man dropper lokal Agenda 21 konceptet**

Men hvad skete så? Ja, 2. Magistrat indsamlede pænt de 26 forskellige forslag der kom fra borgerne. Det var lovet og ventet, at embedsmændene ville indkalde forslagsstillere til et møde og få lavet en Agenda 21 plan.

Men det skete ikke. Noget andet kom i vejen.

Da en rapport om 3. Limfjordsforbindelse sendes ud til offentlig debat i september og der viser sig stærk modstand imod en vesforbindelse, ændrer den politiske dagsorden radikalt karakter. Man diskuterer nu slet ikke Agenda 21 i den offentlige debat, men isoleret 3. Limfjordsforbindelse. De politikere og embedsmænd, som måske havde regnet med både at få lavet en Agenda 21 plan og få byrådet til at tage stilling til en 3. Limfjordsforbindelse i dec 1996, vælger at lægge begge spørgsmål "døde" ved at gøre dem til elementer i diskussionen af kommuneplanens hovedstruktur.

Man indkalder til et stort møde i januar 1997 om byudvikling og infrastruktur for ca. 100 mennesker, der både har været engageret i Agenda 21 aktiviteter og debat om 3. Limfjordsforbindelse. På mødet diskuterer man ikke specifikt nogle af tingene, men gør det til en bred kommuneplandebate, og det ender med at man nedsætter et planpanel.

Med planpanelet får man ansvarliggjort og pacificeret de mest aktive borgere og udskudt en debat og stillingtagen til de spørgsmål, som optager borgerne. Det var først meningen, at Hovedstrukturen skulle have et visionsafsnit og een "grøn plan", men det får kommunens embedsmænd også ændret, således at visionsafsnittet udgår og det "grønne" deles op i en "Grøn debat" i 1998 og senere i "Grønt Katalog" i 1999. Man får i perioden 1997-99 vedtaget en række delplaner ("Trafik og miljø", "Grønt Katalog" og "Fjord katalog") som i for høj grad bærer præg af være sektorplaner og derfor mangler et samlet perspektiv, som en lokal Agenda 21 plan ideelt skulle have.

Det, der oprindeligt hang sammen i et lokal Agenda 21 koncept blev delt op og borgerne må føle sig totalt forvirret. Hvad er forskellen på "Grøn debat", "Grønt Katalog", "Grøn reddegørelse" og "Lokal Agenda 21"?

Tilbage ved udgangspunktet og nu uden reelt oplæg til debat

Agenda 21 begrebet og tanken dukker så først op i Aalborg i nov. 2000 i forbindelse med vedtagelsen af "Den grønne reddegørelse", og "Det bæredygtige Aalborg" og denne gang kun fordi man nu er blevet tvunget til det på grund af den nye bestemmelse i Planloven fra febr. 2000

Det er interessant at se, at i "Den grønne Reddegørelse", der er til internt brug, henvises i forordet af Henning G. Jensen stadig til, at Aalborg Kommunes intentioner om bæredygtig udvikling bl.a. er formuleret i Aalborg Charteret og dets krav om en lokal Agenda 21 plan.

Hvis man så ser på, hvad Aalborg Chartret faktisk siger om opbygningen af en Agenda 21 plan er det, at den bl.a. skal: 1. Opstille en vision 2. Lægge op til diskussion og vurdering af alternative strategier. 3. Og udarbejde en langsigtet plan med angivelse af målelige mål.

Hvis man vurderer "Det bæredygtige Aalborg. Dagsorden for det 21. århundrede." i forhold til de fire krav falder dette oplæg totalt igennem. Her opstilles *ingen* vision, der skitseres *ingen* alternative strategier og der angives *ingen* målelige mål for Aalborgs miljøpolitik.

Hvad vi derimod får er en beskrivelse af miljøtilstanden på nogle udvalgte indikatorer, hvad kommunen har gjort, og hvad den enkelte kan gøre. I debatavisen: "Debat om miljø og planlægning" fra 1996 forsøgte man med nogle overordnede spørgsmål at få befolkningen til at debattere og tænke i alternative baner. Og dengang indbød man foreningslivet til en debat. I dag ser det ud som om kommunen hverken har visioner og mål for en bæredygtig udvikling eller ønsker at inddrage (miljø)organisationerne i en reel dialog. Nu nøjjes man med at rette moralske appeller til den enkelte borger om at opføre sig lidt mere miljørigtigt! I byrådet har der i den forløbne periode været ganske få politikere, der har vist miljøpolitisk interesse og engagement.

Kun hvis der ved kommunalvalget til november bliver valgt flere politikere med miljøpolitisk engagement, vil udviklingen kunne ændres og Aalborg komme tilbage på rette spor.

I dag er det nærmest pinligt, at der er noget, der hedder "Aalborg Charteret". Man kan heller ikke finde det på Aalborg kommunes hjemmeside!

Hvordan kan vi vende det, så vi som aalborgensere bliver stolte af at have lagt navn til dette charter?

Kronologisk oversigt 1992-2001

1992

Juni: Rio de Janeiro. Miljøtopmøde: Agenda 21. kap. 28: "senest i 1996 bør de fleste lokale myndigheder i hvert land have indledt en rådførende proces med deres befolkninger og have opnået enighed om en lokal Agenda 21 for de lokale samfund."

1994

27. maj: Den Europæiske Konference om Bæredygtige Byer afholdt i Aalborg vedtager "Charter om europæiske byer for bæredygtighed (Aalborg-Charteret)"

1995

Februar: Energi- og miljøministeriet, Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen udgiver pjece med råd og vejledning til de lokale myndigheder: "Lokal Agenda 21 - en introduktion til amter og kommuner."

23. maj: Center for Miljø og Udvikling (CMU), Aalborg Universitet afholder konference på AUC om Lokal Agenda 21. Borgmester Kaj Kjær og rådmænd Paul Wrobel deltager og lover at tage initiativ til en lokal Agenda 21 proces.

27.-28. oktober: Fremtidsværksted på AUC mellem folk fra miljøbevægelsen og folk fra Aalborgkommune.

11. december: Byrådet beslutter, at der i forbindelse med kommuneplanrevisionen hvert 4. år skal udarbejdes en lokal Agenda 21-plan. Planen skal: 1. Fastlægge en vision og overordnede målsætninger for den kommende 4 års periode. 2. Indeholde et bidrag i form af et "Grønt regnskab" med resultaterne fra de foregående år, samt aktuel status, hvor udviklingen i udvalgte miljøindikatorer bliver anskueliggjort. 3. Indeholde et bidrag i form af et "Grønt

budget" med overblik over, hvilke handlinger, der igangsættes for den kommende 4 års periode.

1996

30. januar: Agenda 21 fra neden. Grønt hverdagsliv. Kampagnegruppe dannes med repr. fra Miljø- og energikontoret, MS, Cyklistforbundet, Gartnernes Fagforening, Studenterhuset, Himmerlands Energikontor.

Maj: Kommunen udsender pjecer: Miljø og planlægning og lægger op til Agenda 21 debat. Man lover at lave plan inden udgangen af 1996 og gøre det til en del af kommuneplanen i 1997.

20. august: Kampagnegruppe Agenda 21 arrangerer møde med repr. fra kommunen, miljøministeriet, NOAH og Grønt hverdagsliv.

2. september: 26 personer/grupper kommer med forslag til Agenda 21.

Oktober: Magistratens 2. afdeling offentliggør de indkomne ideer og forslag til lokal Agenda 21.

September-oktober: Rapport med 6 initiativer om 3. Limfjordsforbindelse sendes ud til debat.

November-december: Stor offentlig debat, der specielt viser stærk modstand imod en 3. Limfjordsforbindelse. (Vest)

December: Byrådet undlader både at tage stilling til 3. Limfjordsforbindelse og at udarbejde en Lokal Agenda 21 plan.

1997

25. januar: Konferencen om kommunens hovedstruktur, hvor både deltagere i Lokal Agenda 21 bidragsyderne og deltagere i debat om 3. Limfjordsforbindelse indbydes. Nedsættelse af et planlægningspanel/arbejdsgrupper.

23. juni: Byrådet godkender Hovedstrukturen (1. forelæggelse) af kommuneplanen. Et planlægningspanel på ca. 45 borgere medvirker. Her blev nedsat 4 arbejdsgrupper. De 4 arbejdsgruppers bidrag er herefter sammenfattet i et fælles forslag.

Planlagt af 2. etape af Hovedstrukturen skal indeholde Trafik- og Miljøhandlingsplan, hvori indgår debatten om den 3. Limfjordsforbindelse samt en grøn plan.

Kommunalvalg november 1997

8. december: Byrådet godkender forslag til Hovedstrukturen (1998-2009) (2. forelæggelse). Man beslutter, at det indledende visionsafsnit udgår og at de trafikale konsekvenser skal vurderes i 1998. Man bekendtgør, at i 1998/99 vil et forslag til 2. etape blive offentliggjort sammen med et forslag til Trafik- og Miljøhandlingsplan og forslag til en "Grøn plan".

1998

28. marts: Afholdes konference i Aalborg kongres- og kulturcenter med det formål at få problematiseret og perspektiveret trafik- og miljøtemaer.

14. september: Byrådet beslutter, at "Debat om revision af Trafik- og Miljøhandlingsplanen" godkendes og danner grundlag for offentlig debat om Trafik- og Miljøhandlingsplanen.

1. oktober- 26. november: Foroffentlighedsfase med borgermøde.

14. december: Byrådet beslutter at hæfte om "Grøn debat" udsendes som grundlag for en offentlig debat om en "grønnere" kommune - med debatperiode 2. jan.- 8. marts 1999.

1999

10. maj: Byrådet beslutter, at "Forslag til revideret Trafik- og Miljøhandlingsplan udgør grundlaget for offentlig debat, at "Forslag til Grønt Katalog" udsendes til offentlig debat, og at forslag til "Fjordkatalog" udsendes til offentlig debat.

29. maj til 13. september: Offentlighedsperiode for Grønt katalog, Trafik- og Miljøhandlingsplan og Fjordkatalog.

22. november: Byrådet godkender Hovedstruktur af Kommuneplan (2. forelæggelse) - Trafik og Miljøhandlingsplan (2. forelæggelse). - Fjordkatalog (2. forelæggelse) - Grønt katalog (2. forelæggelse)

13. december: Byrådet vedtager endelig Kommuneplan Hovedstruktur (2. forelæggelse), Trafik- og Miljøplanen og Fjordkatalog.

Februar: Folketinget vedtager ny Planlov, der pålægger kommunalbestyrelsen i første halvdel af valgperioden at udarbejde en Lokal Agenda 21.

23. november: Byrådet godkender "Grøn redegørelse. Lokal Agenda 21" (internt papir) og beslutter at udsende publikationen "Det bæredygtige Aalborg. Dagsorden for det 21. århundrede" til offentlig debat.

Det er "startskuddet til igangsættelse af Lokal Agenda 21 strategi for Aalborg kommune".

Del 1:

Kronik i Nordjyske Stiftstidende 4. november 2001.

Del 1 og 2: Artikel i Miljøposten nr. 2. 2001 udg. af AMEK. (Aalborg Miljø- og Energikon-tor.

Aalborg Charteret

Charter om europæiske byer for bæredygtighed

Godkendt af deltagerne i Den Europæiske Konference om Bæredygtige Byer, afholdt i Aalborg, Danmark, den 27. maj 1994)

Part I: Konsensuserklæring: europæiske byer for bæredygtighed

Part II: Europæiske byers kampagne for bæredygtighed

Part III: Lokal handlingsplan for bæredygtighed (Lokal Agenda 21)

I. del: Konsensuserklæring: Europæiske byer for bæredygtighed

I.1 Europæiske byers rolle

Vi, de europæiske byer, som har undertegnet dette Charter, erklærer, at vore byer op gennem tiderne har eksisteret i og overlevet imperier, nationalstater og regimer, og har overlevet som samfundslivets samlingspunkter, som de bærende led i vor økonomi og som vogtere af vor kultur, vor arv og vor tradition. Familien, lokalsamfundet og byen er grundelementerne i vore samfund og lande. Byer har været midtpunkter for industri, håndværk, handel, uddannelse og administration.

Vi forstår, at vor nuværende livsstil, særlig arbejds- og funktionsdelingsmønstre, arcalanvendelse, transport, industriproduktion, landbrug, forbrug og fritidsaktiviteter - og dermed vor levestandard - gør os grundlæggende ansvarlig for mange af de miljøproblemer, mennesket står over for. Dette er særligt relevant, idet 80% af Europas befolkning bor i byområder

Vi er klar over, at det nuværende ressourceforbrug i de industrialiserede lande repræsenterer et niveau, som ikke kan forventes opnået af alle nutlevende mennesker, og da slet ikke af fremtidige generationer, uden at vi ødelægger den naturlige kapital.

Vi er overbevist om, at en bæredygtig eksistens for mennesket på denne jord ikke kan opnås uden bæredygtige lokalsamfund. Lokaladministrationerne er nærmest der, hvor miljøproblemerne mærkes, og nærmest borgeme. Byerne har et medansvar på alle niveauer for menneskets og naturens vel. Byerne er derfor i en nøgleposition, når det drejer sig om at ændre mønstre for livsstil, produktion, forbrug og pladsudnyttelse til bedste for alt liv på jorden.

1.2 Principperne bag begrebet bæredygtighed

Vi er klar over, at tanken om bæredygtig udvikling indebærer, at vor levestandard baseres på det naturlige miljøes kapacitet. Vi søger at opnå social retfærdighed, bæredygtige økonomier og miljømæssig bæredygtighed. Social retfærdighed må selvfølgelig bygge på økonomisk bæredygtighed og retfærdighed, hvilket forudsætter miljømæssig bæredygtighed.

Et bæredygtigt miljø er et miljø, hvor den naturlige kapital bibeholdes. Det kræver, at vi ikke forbruger fornyelige materialer, vand- og energiresourcer hurtigere, end de naturlige systemer kan erstatte dem, og at vi ikke forbruger ikke-fornyelige ressourcer hurtigere, end vi kan udvikle bæredygtige fornyelige ressourcer. Et bæredygtigt miljø indebærer også, at der ikke udledes flere forurenende stoffer end luft, vand og jord kan absorbere og bearbejde.

Et bæredygtigt miljø indebærer endvidere bibeholdelse af den biologiske mangfoldighed, menneskets sundhed, samt luft, vand og jord af en sådan kvalitet, at menneskets eksistens og vel, samt dyre- og planteliv, er sikret i al fremtid.

1.3 Strategier på lokalt plan for bæredygtighed

Vi er overbevist om, at byen på den ene side er den største enhed, som indledningsvis kan gå i gang med at løse de mange bygningsmæssige, sociale, økonomiske, politiske, naturressourcemæssige og miljømæssige ubalancer, der findes i byområderne, og som skamferer vor moderne verden, og på den anden side er det laveste niveau, på hvilket problemer med rimelighed kan løses på en integreret, holistisk og bæredygtig måde. Da alle byer er forskellige, må vi hver især finde vor strategi til bæredygtighed. Vi agter at integrere bæredygtighedsprincipper politisk og gøre de elementer, der udgør styrken i den enkelte by, til grundlaget for den lokale, relevante strategi.

1.4 Bæredygtighed som en kreativ, lokal og balancerende proces

Vi erkender, at bæredygtighed hverken er en vision eller en uforanderlig tilstand, som kan opnås i nær fremtid, men en kreativ, lokal, balancerende proces, som omfatter alle områder for lokal beslutningstagning med vedvarende tilbagemelding til byens administration om, hvilke aktiviteter der fører til et økosystem i balance og omvendt. Hvis byens drift opbygges omkring oplysninger indsamlet på denne måde, kommer byen til at fungere som et organisk hele, og følgerne af alle væsentlige aktiviteter ses klart. Gennem en sådan proces kan byen og dens borgere træffe informerede valg. Gennem en administrationsproces, der har sine rødder i bæredygtighed, kan der træffes beslutninger, som både tilgodeser de nulevende og fremtidige generationers interesser.

1.5 Behandling af ubalancer under hensyntagen til omverdenen

Vi erkender, at byen ikke kan tillade sig at eksportere problemerne til et større miljø eller til fremtiden. Grundlaget for denne tanke er det princip, at alle ubalancer i byen først og fremmest må bringes i balance på byniveau, og først derefter afbalanceres eller absorberes af et større organ på regionalt eller nationalt niveau. Gennemførelse af dette princip giver den enkelte by stor frihed til at definere arten af sine aktiviteter.

1.6 Økonomi og bæredygtige byer

Vi er klar over, at den begrænsede faktor for økonomisk udvikling i vore byer nu er den naturlige kapital (som f.eks. luft, jord, vand og skov). Vi må derfor investere i den naturlige kapital. Dette betyder i prioriteret rækkefølge:

- investeringer for at bevare den resterende naturkapital, f.eks. grundvand, jord, levesteder for sjældne arter,
- fremme af naturkapitalens vækst ved at reducere vort nuværende forbrug af f.eks. ikke-vedvarende energi,
- investeringer i projekter, som vil afhjælpe presset på den eksisterende naturkapital ved at udvide den kultiverede naturkapital, f.eks. parker til rekreationsformål i den indre by, således at presset på naturskovene afhjælpes, og øget produktivitet, f.eks. energieffektive bygninger, miljøvenlig bytransport.

1.7 Social retfærdighed og bæredygtige byer

Vi er os bevidst, at de fattige påvirkes mest af miljøproblemer (f.eks. støj, luftforurening fra trafikken, mangel på bekvemmeligheder, usunde bygninger, mangel på frie arealer), og er mindst i stand til at løse dem. Ulige fordeling af velstand forårsager både ubæredygtig adfærd og vanskeliggør ændringer. Vi har til hensigt at integrere menneskets elementære sociale behov samt sundheds-, beskæftigelses- og boligprogrammer med miljøbeskyttelse. Vi ønsker at drage nytte af de indledende erfaringer om bæredygtig livsstil, så vi kan arbejde frem imod en bedre livsstil for borgerne, i stedet for blot at øge forbruget.

Vi vil forsøge at skabe arbejdspladser, som bidrager til samfundets bæredygtighed og dermed reducere arbejdsløsheden. Når vi arbejder på at tiltrække eller skabe arbejdspladser, vil vi

vurdere virkningerne af enhver aktivitet med henblik på bæredygtighed for at tilskynde til skabelse af arbejdspladser på lang sigt og produkter med stor holdbarhed i overensstemmelse med principperne for bæredygtighed.

I.8 Bæredygtig arealanvendelse

Vi erkender, at det er vigtigt, at lokaladministrationerne inddrager miljøaspektet i alle strategier til effektiv arealanvendelse og udviklingsplanlægning. Større befolkningstæthed giver mulighed for mere effektiv offentlig transport og energi, som bør udnyttes, samtidig med, at den menneskelige dimension bevares. Både ved saneringsprogrammer i den indre by, og ved planlægning af nye forstæder, stiller vi efter en blanding af funktioner, således at behovet for mobilitet reduceres. Et ligeledes afhængighedsforhold mellem regionerne skulle gøre det muligt at afbalancere strømmen mellem by og land og forebygge, at byerne blot udnytter ressourcerne i de omgivende områder.

I.9 Bæredygtig mobilitet i byer

Vi vil stræbe efter at forbedre og bibeholde social adfærd og livsstil i byer med mindre transport. Vi ved, at det er afgørende for et bæredygtigt bymiljø, at tvungen mobilitet reduceres, og at anvendelsen af motoriserede køretøjer ikke fremmes og støttes. Vi vil prioritere økologisk forsvarlige transportmidler (dvs. mobilitet til fods, på cykel og pr. offentlig transport), og gøre en kombination af disse til et kernepunkt i vor planlægning. Motoriseret, individuel bytransport skal i fremtiden kun have en underordnet funktion, dvs. lette adgangen til lokale faciliteter og bibeholde byens økonomiske aktivitet.

I.10 Ansvar for jordens klima

Vi er klar over, at den betydelige risiko for både det naturlige og det menneskeskabte miljø og for fremtidige generationer, der forårsages af jordklodens opvarmning, kræver en reaktion af en sådan art, at afgivelse af drivhusgasser til atmosfæren hurtigst muligt stabiliseres og derefter reduceres. Det er ligeledes vigtigt at beskytte jordens ressourcer af biomasse, f.eks. skove og phytoplankton, som spiller en afgørende rolle i jordens kulstofcyklus. Nedsikring af emissioner fra fossilt brændstof kræver politikker og initiativer, der bygger på en dybtgående forståelse af bymiljøet som et energisystem. Det eneste bæredygtige alternativ er vedvarende energi.

I.11 Forebyggelse af forgiftning af økosystemer

Vi er os bevidst, at flere og flere giftige og skadelige stoffer hele tiden frigøres i luft, vand, jord og fødevarer og dermed udgør en stigende trussel for menneskets sundhed og for økosystemerne. Vi vil gøre alt for, at yderligere forurening standses og forebygges ved kilden.

I.12 Lokalt selvstyre en forudsætning

Vi er overbevist om, at vi har den styrke, den viden og den kreative kapacitet, der skal til for at udvikle en bæredygtig livsstil og udforme og administrere en bæredygtig byudvikling. Som demokratisk valgte repræsentanter i vore lokalsamfund er vi rede til at tage ansvaret for at omorganisere vore byer, så de bliver bæredygtige. I hvor høj grad byerne kan gøre dette, afhænger af deres ret til lokalt selvstyre i nærhedsprincippet. Det er af afgørende betydning, at der findes tilstrækkelig magt på lokalt niveau, og at lokaladministrationerne har et solidt økonomisk grundlag.

I.13 Borgerne som nøgelfaktorer og samfundets rolle

Vi forpligter os til at efterkomme mandatet i Agenda 21, som blev godkendt på Rio-topmødet, og at arbejde sammen med alle sektorer i vore lokalsamfund - borgere, virksomheder, interessegrupper - når vi udarbejder vore lokale Agenda 21-planer. Vi anerkender den opfordring, der er indeholdt i den Europæiske Unions femte miljøhandlingsprogram "mod en bæredygtig udvikling" om at fordele ansvaret for gennemførelsen af programmet blandt alle sektorer i lokalsamfundet. Vort arbejde bygger derfor på samarbejde mellem alle parter. Vi vil sørge for, at alle borgere og interessegrupper har adgang til oplysninger, og kan deltage i alle lokale beslutninger. Vi vil benytte enhver lejlighed at undervise og informere om bæredygtighed både med henblik på befolkningen generelt, de valgte repræsentanter og ansatte i lokaladministrationerne.

I.14 Administrative instrumenter og midler til opnåelse af et bæredygtigt bymiljø

Vi forpligter os til at bruge alle tilgængelige politiske og tekniske instrumenter og midler for så vidt muligt at administrere byen som et økosystem. Vi vil benytte os af en bred række instrumenter, herunder indsamling og bearbejdning af miljødata, miljøplanlægning; retsforskrifter, økonomiske midler og kommunikationsmidler, såsom direktiver, skatter og afgifter, samt midler til at øge miljøbevidstheden ved at inddrage offentligheden. Vi vil gøre en indsats for at forny miljøbudgettering, således at vore naturlige ressourcer kan forvaltes lige så økonomisk som vor kunstige ressource "penge".

Vi er klar over, at vi må basere udarbejdelsen af vor strategi og styring - særligt vore systemer til miljøovervågning, -revision, -paavirkning, -vurdering, -afbalancering og rapportering - på forskellige typer indikatorer, herunder indikatorer for miljækvalitet, mobilitet og struktur, samt især for et system, der fører til bæredygtig byudvikling.

Vi erkender, at en bred række strategier og aktiviteter er blevet anvendt med succes, og har givet positive økologiske resultater i mange byer i Europa. Disse midler er værdifulde, når det drejer sig om at nedsætte farten og presset af en ikke-bæredygtig udvikling, men de ændrer ikke i sig selv samfundets ikke-bæredygtige udviklingstendens. Dette stærke økologiske grundlag udgør dog et glimrende udgangspunkt for, at byerne kan tage det afgørende skridt til at integrere disse strategier og aktiviteter i driften og administrationen af de lokale byøkonomier gennem en omfattende bæredygtig styringsstrategi. Vi må i denne forbindelse udvikle vore egne strategier, afprøve dem i praksis og dele vore erfaringer.

II. del Europæiske byers kampagne for bæredygtighed

Vi ønsker i fællesskab at arbejde frem mod bæredygtighed ved at lære af erfaring og gode lokale eksempler. Vi vil tilskynde hinanden til at etablere langsigtede lokale handlingsplaner (lokale Agenda 21-planer) for dermed at styrke myndighedernes samarbejde og forbinde denne proces med Den Europæiske Unions bymiljøforanstaltninger.

Vi indleder hermed Europæiske byers kampagne for bæredygtighed for at fremme og støtte byers udvikling mod bæredygtighed. Kampagnen varer i første omgang to år, hvorefter resultaterne vurderes på den anden europæiske konference om bæredygtige byer, som afholdes i 1996.

Vi opfordrer lokaladministrationerne på - amts-, kommune- eller byniveau - og alle lokaladministrationsnetværk i hele Europa til at tilslutte sig kampagnen ved at vedtage og undertegne dette charter.

Kampagnen forventes i det væsentlige at omfatte følgende:

- at fremme de europæiske byers gensidige støtte ved udarbejdelsen, udviklingen og gennemførelsen af strategier for bæredygtighed,
- at indsamle og udbrede information om gode resultater på lokalt niveau,
- at fremme bæredygtighedsprincippet over for andre lokale myndigheder, at hverve flere byer til at undertegne charteret,

- at organisere uddeling af en årlige "pris for bæredygtighed",
- at formulere politiske henstillinger til Europa-Kommissionen,
- at skaffe materiale til rapporter om bæredygtig byudvikling, som udarbejdes af ekspertgruppen for bymiljø,
- at støtte lokalpolitikere i arbejdet med at gennemføre hensigtsmæssige henstillinger og retsakter fra Den Europæiske Union,
- at udgive et nyhedsbrev om kampagnen.

Vi anmoder andre organisationer om at støtte kampagnen aktivt.

III. del. Lokal handlingsplan for bæredygtighed (lokal Agenda 21)

Vi forpligter os ved at undertegne dette charter og tilslutte os de europæiske byers kampagne for bæredygtighed til at opnå bred enighed i vore samfund om en langsigtet lokal handlingsplan for bæredygtighed (lokal Agenda 21) senest år 1996, og således opfylde det mandat, der blev fastsat i kapitel 28 i Agenda 21 på Rio-topmødet i juni 1992. Ved hjælp af vor lokale handlingsplan vil vi bidrage til gennemførelsen af Den Europæiske Unions femte miljøhandlingsplan "mod en bæredygtig udvikling". Lokale handlingsplaner udarbejdes på grundlag af del II i dette charter.

Vi foreslår, at udarbejdelse af en lokal handlingsplan omfatter:

- indberetning af eksisterende rammer for planlægning og økonomi, samt andre planer og programmer,
- systematisk identifikation af problemer og årsagerne hertil ved hjælp af omfattende offentlig høring,
- prioritering af arbejdsopgaver med henblik på at løse de identificerede problemer,
- opstilling af en vision om det bæredygtige samfund i samarbejde af alle samfundets sektorer,

- diskussion og vurdering af alternative strategiske muligheder,
- udarbejdelse af en langsigtet lokal handlingsplan for bæredygtighed, som indebærer målelige mål,
- programmering af planens gennemførelse, herunder udarbejdelse af en tidsplan og en erklæring om ansvarsfordeling,
- udarbejdelse af systemer og procedurer til overvågning af, og rapportering om, planens gennemførelse.

Vi må undersøge og vurdere, hvorvidt strukturerne i vore lokaladministrationer er tilstrækkeligt hensigtsmæssige og effektive til at varetage udviklingen af Agenda 21-planer, herunder langsigtede lokale handlingsplaner, for bæredygtighed. Det kan vise sig nødvendigt at forbedre organiseringen, herunder en genvurdering af politiske ordninger, administrative procedurer, tværfagligt samarbejde, tilgængelige menneskelige ressourcer og samarbejde myndighederne imellem med inkludering af sammenslutninger og net.

Underskrevet i Aalborg, Danmark, d. 27. maj 1994